

τα Χορτάτα

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 10
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2013
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
tachortata.blogspot.gr

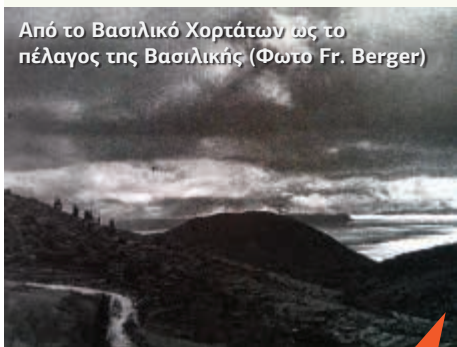
Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδος

ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ

Φθινόπωρο

Χορτάτα, φθινόπωρο 1969

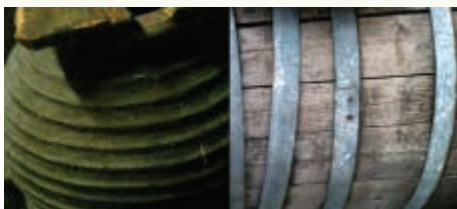
Από το Βασιλικό Χορτάτων ως το πέλαγος της Βασιλικής (Φωτο Fr. Berger)

«...τόσα φθινόπωρα και δε γνωρίσαμε ακόμα τη ψυχή μας...»

Τα χειρόγραφα του φθινοπώρου Τάσος Λειβαδίτης

Χορτάτα, φθινόπωρο 2013

Η καπάσα παροπλισμένη, το ίδιο και το κρασοβάρελο.

«Το ρολόι που μας αφορά δεν είναι μόνο αυτό που καταμετρά τις ώρες αλλά που κατανέμει το μέρος της φθοράς και της αφθαρσίας των πραγμάτων»

Οδυσσεάς Ελύτης, Εκ του πλοσίου

«Έθου σκότος, και εγένετο νύξ»:

Ο Νίκος έφυγε από κοντά μας Σελ. 8

ΦΩΣ,

Γεγονότα και σχόλια

■ Του ΕΚΤΟΡΑ Γ. ΧΟΡΤΗ | Σελ. 3

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΦΩΣ

light, Licht, lumière, luz, luce, lumen, свет, 燈光, lumo

«...Και εἶπεν ὁ Θεός· γεννηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς...»

Παλαιά Διαθήκη, Γένεσις.

«Στην αρχή το φως. Και η ώρα η πρώτη που τα χείλη ακόμη στον ππλό δοκιμάζουν τα πράγματα του κόσμου»

Οδ. Ελύτη, ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, Η Γένεσις.

Αριστερά: προμετωπίδα του Γιάννη Τσαρούχη στην ποιητική συλλογή του Οδ. Ελύτη «Ήλιος ο πρώτος». Κάτω: φωτεινά μηνύματα... νετρίνων. Δεξιά: Ρούμπενς, Η πτώση του Φαέθωνος, 1605, Ουάσιγκτον, Εθνική Πινακοθήκη.

ΤΑ ΧΟΡΤΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΑΡΚΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ | Σελ. 4

Το γράμμα της Σύνταξης Σελ. 2

«Φακάς, φακίων, φάκιστος»

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

Γεγονότα και σχόλια Σελ. 3

«Το λέει» ή «δεν το λέει;» Σελ. 5

Μνήμη Θανάση Ραυτόπουλου Σελ. 6

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας Σελ. 7

Η σελίδα της χορτιώτισσας Σελ. 7

Ποικίλα Σελ. 8

«Φακάς, φακίων, φάκιστος»

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι αναγνώστες,

ΕΧΩ ΙΔΕΑ πως ούλος ο κόσμος έχει ακουστά την ιστορία με τον Ησαύ και τον Ιακώβ, τους δίδυμους γιους του Ισαάκ και της Ρεβέκκας. Επειδή όμως η φλάδα μας πρέπει να λείπει πάντα αλήθειες κι επειδή λάζω¹ πως μας κρεδέρεστε², σας λέμε στο λόγο της τιμής μας πως δεν είναι τα πράματα όπως τα ξέραμε ως τα τώρα. Για ακουρμαστείτε, λοιπόν, την αληθινή ιστορία. Σύμφωνα με εφτά που εμαθαίναμε στο σχολείο, ο πρωτότοκος Ησαύ κάποτε, όταν εγύρισε στο σπίτι κατάκοπος απ' τον κυνήγι, εξήγησε απ' τον Ιακώβ να ντου δώσει λίπ από τη φακή που μαγέρεψε. Ο Ιακώβ τότε του 'πε πως, για να ντου δώσει τη φακή, ήθελε για ανταμοιβή - ωχ, Θεέ μου σώρωσέ με! - τα ... πρωτοτόκια, δηλαδή τα δικαιώματα κληρονομιάς που είχε ως πρωτότοκος! Ο Ησαύ, αποκαμωμένος απ' τον κυνήγι, εδέχτηκε να ντου τα δώσει για ένα πιάτο φακή (το γνωστό "αντί πινακίου φακής"), με τη φράση «ας πάει και το παλιάμπελο». Από τότενες ούλος ο κόσμος έχει ψωμοτύρι την έκφραση εφτήνη, για να δείξει πως σε μια εμπορική ή οικονομική συμφωνία ο ένας «πιάνει κορόιδο» τον άλλο, όπως εκάναμε παιδιά, που ανταλλάσαμε τ'ς φιογούρες των ποδοσφαιριστών με καρύδια και αμύδαλα. Εφτά μας εμάθανε, εφτά εξέραμε. Η αλήθεια όμως είναι λίου αλλιώς. Συγκεκριμένα, στη χιλοστή εφτακοσιοστή ογδοκοστή ενάτη (1789η) διαρκή συνεδρία της Ακαδημίας Επιστημών της Διεθνούς Γαστριμαργικής Κοινότητας με θέμα τη διατροφική αξία και την ποιότητα των οσπρίων (κουκιών, λαθηνιών, φακής κ.λπ.), η βασική εισήγηση με την κωδική ονομασία «Φακάς, φακίων, φάκιστος» ήταν αφιερωμένη στη συγκεκριμένη ιστορία. Ο Dr Facistos, ένας από τους πιο φημισμένους διαιτολόγους - γευσινώστες της εποχής μας, καθηγητής αλλά και ... υφηγητής του ανοικτού Πανεπιστημίου των Σταυρωτών, επήρε στο ντορό³ σαν το κυνηγιάτικο σκυλί ούλες τις σχετικές ιστορικές πηγές, απ' την Αντρίνα του μπάρμπα Μπερεκλή ως τ'ς πηγές της Αναγέννησης, τον Πλάτωνα, τον Ιώσηπο, ακόμα κι ως την Παλαιά Διαθήκη. Από εφτό το κυνήγι «έβγαλε λαγόν», ανακαλύπτοντας πως μέσα στο απαγορευμένο απ' τον Πάπα έργο ενός γάλλου συγγραφέα ονόματι Φρανσουά Ραμπελάι⁴, υπήρχε και ένα άγνωστο ως σήμερα κείμενο σχετικό με την ανθρώπινη ευτυχία που πηγάζει απ' τη «γευσινωσία» των σπουδαίων και ταπεινών, ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγονται και τα όπρια, βεβαίως - βεβαίως. Ανάμεσα σ' εφτά ο Dr Facistos θεωρεί ότι την πρώτη θέση με δέκα και τόνο παίρνει η φακή Σταυρωτών Λευκάδας και μάλιστα η φακή που παράγεται από τους καλλιεργητές των χωραφιών της Εγκλουβής και των Χορτάτων σε υψόμετρο εννιακοσίων και βάλε μέτρων, φακή βιολογική στον κύβο (ΒΙΟ³) με τις παραδοσιακές καλλιεργητικές μεθόδους, φακή με υπέροχη γεύση, φακή που η μοναδική της ποιότητα οφείλεται στην ιδιαιτερότητα των συστατικών του εδάφους, φακή που και λίπ μοναχά να φάει κανένας, έστω και στο κούψωμα⁵ απ' το μπρακάτσι⁶, καρδαμώνει, ακόμα κι αν είναι ξεπακιασμένος⁷, όπως παίρνει απάνου του ο Ποπάυ τρώοντας σπανάκι.

Αναλύοντας παραπέρα το θέμα της αξίας τής συγκεκριμένης φακής, ο Dr Facistos απομυθοποιεί τα πράματα και, με βάση απράνταχτα στοιχεία, τόσο ακλόνητα όσο τα παλιά τραμέτζα⁸ που δεν εφέφτανε ούτε στους μεγάλους σεισμούς, διαπιστώνει ότι το γνωστό «πινάκιο φακής» δεν ήταν ένα πιάτο γιομάτο ράσα - ράσα⁹ με οποιαδήποτε

φακή αλλά με καλομαγερεμένη φακή Χορτάτων και μάλιστα από την περιοχή Τραχωλαρές¹⁰. Θα μου πείτε, κι απ' τη Φτελιά να'τανε κι απ' τους Βάτους ή κι απ' το Γκλουβ'σαν'κο¹¹ το ίδιο πράμα θα να'τανε, δηλαδή «πράμα¹²». Έτσι, στον παραπάνω πρωτοπόρο της επιστήμης καθηγητή (και υφηγητή, είπαμε) κ. Facisto οφείλουμε την αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας για το «πινάκιο φακής», γεγονός που πα' να πει πως ο Ησαύ απόλαυσε ένα πιάτο που άξιζε χρυσάφι. Στο σημείο αυτό ο εισηγητής επρόσθεσε ότι, πιθανότατα, και ο Δαβίδ, μετά από ένα γιόμα με φακή Χορτάτων, κατατρόπωσε τον Γολιάθ. Όταν, επομένως, λέμε «Τα παλικάρια της φακής», αν πρόκειται για ανατραφέντες με κοινή φακή, εννοούμε τους θρασύδειλους. Αν όμως ανδρωθήκανε με φακή Χορτάτων ή Εγκλουβής, (πρέπει να) εννοούμε το ακριβώς αντίθετο. Μας κάζει¹³, μάλιστα, πως η συγκεκριμένη φακή θα μπορ' γε να μαϊτζέρει¹⁴ και τα πολιτικά πράματα. Έχουμε, δηλαδή, ιδέα πως αν εταίζαμε με φακή Χορτάτων την ερίτιμο κ. Τρόικα (γεννήθηκε στη ... Μέκκα), την κυρα - Angela (ως παπαδοπούλα κατέχει το ψαλτήρι και τον απόστολο στον υπέρτατο βαθμό και έχει οδηγό της το ρητό «Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω»), καθώς και τους αποδέλοιπους «Εταίρους και ... θου, Κύριε, φυλακίν τω στόματί μου», τότε τα ως άνω διεθνή αγιότατα τάγματα αντί πινακίου ή έστω αντί π'νιάτας¹⁵ φακής Χορτάτων όχι μοναχά δεν θα μας εκαλεύανε τα ρέστα αλλά θα εσβούσαμε το χρέος και θα επαίρναμε και ρέστα. Θα λέαμε, μάλιστα, πως πρέπει να ακ'λουθήσουμε κι εμείς το δρόμο που εχαράξανε τ' αδέρφια μας οι Γκλουβ'σανοί, που εκαθιέρωσαν το πανηγύρι της φακής στον Αι - Δονάτο, και να κάμουμε κάτι ανάλογο στο πανηγύρι του χωριού ή καλύπτα στο Σουλάκι (παραμονή του πανηγυριού μας είναι καλά!), που στα πηγιάδια του υπάρχει ένας άλλος θησαυρός: το κρουστάλλινο νερό των Σταυρωτών, το γνωστό σε ποικίλους μύθους διαφόρων λαών ως «αθάνατο νερό»!

Μ' ούλα εφτά τα στοιχεία, μπορούμε να μπούμε στα αμπελοχώραφα της σύγχρονης τράμπας¹⁶ αλλά και της μπακαλικής, τσαμπάσικης¹⁷ και εμπορικό - οικονομικής πραγματικότητας, απευθυνόμενοι στο City του Λονδίνου και γενικότερα στις παγκόσμιες χρηματαγορές, για να διαλαλήσουμε ότι οι φακές των Σταυρωτών στα οροπέδια - δολίνες Εγκλουβής και Χορτάτων δεν έχουνε να κάμουμε μοναχά με brandname κ.λπ. - που μπορεί να μην είναι και πρώτο πράμα -, αλλά είναι κάτι πολύ περισσότερο: είναι ο ορισμός της «Ιδέας» της φακής, για να θυμηθούμε και τον Θείο Πλάτωνα, στην οποία, για να ντα πούμε όπως θα ντα 'λεε ο αιμίμπητος καθηγητής της Φιλοσοφικής Ιωάννης Θεοδωρακόπουλος, μόνο κατά ένα απειροελάχιστο μέρος συμμετέχουν οι ανά τον κόσμο φακές, που είναι «είδωλα» της «όντως ούσης» φακής Εγκλουβής τε και Χορτάτων, δεδομένου ότι τα Σταυρωτά αποτελούν ένα χώρο επέκτασης του συμβατικού χώρου. «Φακάς, φακίων, φάκιστος», λοιπόν, Χορτάτων και Εγκλουβής, Εγκλουβής και Χορτάτων - και μη ζηλεύετε όσοι δεν έχετε ποσέσο¹⁸ στο θείο αυτό δώρο.

Για τη Σύνταξη: Έκτορας Γ. Χόρτης

ΛΕΞΙΚΟ ↘

¹ λάζω = νομίζω· φαντάζομαι

² κρεδέρομαι = εμπιστεύομαι

³ ντορός = ίχνος

⁴ Φρανσουά Ραμπελάι (1490 περίπου - 1553): γιατρός, συγγραφέας της Αναγέννησης ανθρωπιστής. Το έργο του απαγορεύθηκε από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Στο πιο γνωστό έργο του «Γαργαντούας και Πανταγκρουέλι» εξιστορούνται με κούμορ οι περιπέτειες δύο γιγάντων· πατέρα και γιου. Ο Γαργαντούας είναι ένας αχόρτατος γίγαντας που οι κωμικοί του κουβαλάνε συνεχώς λογίων· λογιών φαγητά και φρούτα σε τεράστιες ποσότητες κι εκείνος τα καταβροχθίζει όλα χωρίς να χορταίνει·

⁵ κούψωμα = καπάκι

⁶ μπρακάτσι = μεταλλικό 'συνήθως από μαντέμι' σκεύος με εφαρμοστό καπάκι και χειρολαβή για τη μεταφορά φαγητού στους υπαίθριους/ εκτός σπιτιού χώρους εργασίας των αγροτών 'αμπέλια· χωράφια· αλώνια κ.τ.τ.)

⁷ ξεπακιασμένος = ερείπιο απ' την κούραση 'τα πάκια = τα νεφρά· η μέση·

⁸ τραμέτζο = διαχωριστικός τοίχος στο εσωτερικό του σπιτιού· συνήθως από σπάρτα/ καλάμι και λάτζα 'λάτζα = λάσπη/ επίχρισμα από μίγμα άμμου ή αμμοχάλικου και ασβέστη·

⁹ ράσα - ράσα = ξέχειλα· ως επάνω·

¹⁰ Τραχωλαρές = περιοχή με χορτιάτικα χωράφια στα Σταυρωτά· όπως και οι παρακάτω αναφερόμενες Φτελιά και Βάτοι·

¹¹ Γκλουβ'σαν'κο = περιοχή της Εγκλουβής με πολλά χωράφια στα οποία καλλιεργείται η ομώνυμη φακή· Ξεκινάει απ' τον Αι - Δονάτο και φτάνει ως το Χορτιάτικο·

¹² πράμα = εξαιρετικής ποιότητας

¹³ μας κάζει = νομίζουμε

¹⁴ μαϊτζέρω/ μαϊτζέρνω = διευθύνω· ελέγχω· καταφέρνω· φέρνω· βόλτα·

¹⁵ πινιάτα = κατσαρόλα

¹⁶ τράμπα = ανταλλαγή εμπορευμάτων

¹⁷ τσαμπάσικς = ζώεμπορος

¹⁸ ποσέσο = μερίδιο· δικαιώματα σε κάτι·

Γεγονότα και σχόλια

Του Έκτορα Γ. Χόρτη

“ΕΝ ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἡ δὲ γῆ ἦν ἄρατος καὶ ἄκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου [...]· καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γεννηθῶ φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους”. [Παλαιὰ Διαθήκη, Γένεσις].

Και ο ποιητής: «Στην αρχή το φως. Και η ώρα η πρώτη που τα κείλη ακόμη στον πηλό δοκιμάζουν τα πράγματα του κόσμου» (Οδ. Ελύτη, ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, Η Γένεσις).

Οι παραπάνω αναφορές, όπως και οι ποικίλες προσωποποιήσεις του φωτός σε διάφορους πολιτισμούς, πειρίους και ιστορικές περιόδους, παραπέμπουν στο γεγονός ότι το φως αποτελεί στοιχείο «εκ των ων ουκ άνευ» για τη δημιουργία και τη συντήρηση της ζωής. Αυτής της ζωοδότρας πηγής πάσχισε ο άνθρωπος να βρει τα μυστικά και με εναλλακτικούς τρόπους να εξουδετερώσει το σκοτάδι, σκοπό που τελικά τον πέτυχε με την πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας, καταυγάζοντας με άπλετο φως όλη την οικουμένη. Δυστυχώς όμως η επίβουλη μοίρα καταδίκασε την κοινότητά μας, μόλις σουρουπώσει, να ζει και να κινείται στο δημόσιο δρόμο με το φόβο των χιλιάδων τροχοφόρων που περνούν κατά τους θερινούς μήνες από την κοινότητά μας στο ημίφως ή στο σκοτάδι, κινούμενα κατά κύματα, σαν υποατομικά σωματίδια (νεutrino) που φαίνεται να σπάνε το ρεκόρ ταχύτητας στο σύμπαν, προς και από τις παραλίες Πόρτο Κασίκι και Εγκρεμνοί. Και είναι παγκοίως γνωστό ότι μια απ’ τις ανισότητες της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας είναι η ανύπαρκτη ή πλημμελής αντιμετώπιση των συναφών με την κυκλοφορία των οχημάτων προβλημάτων, δεδομένου ότι άλλοι οδηγοί «εξίστανται» από ... διονυσιακή μέθη, άλλοι έχουν προμηθευτεί «νύκτωρ» το δίπλωμα οδήγησης, άλλοι οδηγούν ανορθόδοξα, λόγω του χαλαρού κλίματος των διακοπών, άλλοι έχουν ελλιπή ή ανύπαρκτο φωτισμό στα οχήματά τους, άλλοι οδηγούν με εγκληματική ταχύτητα. Με όλα αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να συνεκτιμηθεί και ένας κεφαλαιώδους σημασίας παράγοντας: στο δρόμο αυτό που οδηγεί στις παραπάνω πολυσύχναστες παραλίες και στη Βασιλική, ακόμη και ένας απόλυτα νηφάλιος οδηγός δεν έχει καλή ορατότητα κατά μήκος της οικιστικής ζώνης του οικισμού Χορτάτων, λόγω του ελλιπέστατου φωτισμού. Εύλογα, λοιπόν, θορυβήθηκε τα μάλα το καλοκαίρι που βρέθηκε στο χωριό μας ο εκλεκτός φίλος της εφημερίδας μας, ως φιλοξενούμενος του γιατρού Μιχάλη Χόρτη, κ. Γιάννης Πρωτοπαπάς, βλέποντας τον κίνδυνο για τους κατοίκους και παραθεριστές του χωριού, και μου είπε χαρακτηριστικά: «Προς Θεού! Γράψε κάτι για το πρόβλημα. Κάθε βράδυ που εκαθόμαστε με τον Μιχάλη στη βεράντα, ήμουνα κυριολεκτικά «στην τσίτα». Ούτε στην Ομόνοια τόσα αυτοκίνητα και με τέτοιες συνθήκες. Αν δεν γίνει κάτι, θα θρηνήσουμε θύματα». Μου περιέγραψε μάλιστα σκηνή τρόμου με γέρο συγχωριανό μας, που με το γαϊδαράκο του διέτρεξε τον έσχατο

Φως, περισσότερο φως

κίνδυνο από τα διερχόμενα τροχοφόρα – και είναι χιλιάδες αυτά που περνούν μέσα από το χωριό σε καθημερινή βάση. Φυσικά, βομβαρδιστήκαμε και με πλείστες όσες παρόμοιες επιστημονικές από συγχωριανούς. Χαρακτηριστική της οξύτητας του προβλήματος είναι η έκφραση που με πηγαίο τρόπο χρησιμοποίησε συγχωριανός μας γι’ αυτό: «Ιδιαίτερα τον Αύγουστο γίνεται τ’ς μουρλής, ο μύλος ο χαλασμένος. Δεν έχεις πούθενε να φ’λαχτείς!». Και για να μην αντιδράσουν οι διάφορες υπηρεσίες, όπως κάποιος που αφελέστατα πήγε να ανοίξει τις κουρτίνες, όταν ο πολέμιος κάθε είδους σκότους Γκαίτε στα τελευταία του ζητούσε «Φως, περισσότερο φως» («Licht! Mehr Licht!»), κάνουμε έκκληση στον κ. Περιφερειάρχη να επιληφθεί προσωπικά του θέματος του επαρκούς ηλεκτροφωτισμού του χωριού στο τμήμα του επαρχιακού δρόμου που περνάει μέσα από τον οικισμό, πριν να είναι πολύ αργά.

Κύριε Περιφερειάρχα, αυτή η έκκληση παρακαλούμε να μην εκληφθεί σαν υπερβολική απαίτηση μιας κοινότητας. Αποτελεί αίτημα ζωτικής σημασίας και δεν θα ήταν καθόλου υπερβολή, αν το χαρακτηρίζαμε ζήτημα ζωής και θανάτου. Γι’ αυτό ευελπιστούμε ότι θα ανταποκριθείτε θετικά και με ευαισθησία στο φλέγον αυτό ζήτημα.

Κάρλο Κάρα, Ο κόκκινος καβαλάρης. Η σύλληψη της κίνησης και των πολλαπλών σχέσεων που δημιουργούνται ανάμεσα στον «Κόκκινο καβαλάρη» και το γύρω χώρο αποτελεί μια φουτουριστική προσέγγιση της μηχανοποίησης και της τρελής ταχύτητας της εποχής μας, όπου τα πάντα αλληλοτέμνονται, ακόμη και ο χώρος. Το θέμα είναι να μην «τμηθούν» ζωές από την επίσης φουτουριστική εικόνα του καλοκαιριού στα Χορτάτα με τους βρυσχυθμούς των χιλιάδων διερχόμενων σε καθημερινή βάση τροχοφόρων.

Ανασυγκρότηση του Δ. Σ. της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών

Επειτα από τον αδόκτο θάνατο του προέδρου και του αντιπροέδρου της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών, το Διοικητικό της Συμβούλιο (τριετία 2012-2015) συνεδρίασε στις 11 Οκτωβρίου 2013 και συγκροτήθηκε ως ακολούθως:

Η Λευκάδα πιο φτωχή

Μέσα σε λίγους μήνες ο πρόεδρος της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών αντιναύαρχος Θωμάς Κατωπόδης και ο αντιπρόεδρος, καθηγητής ΤΕΦΑΑ, Γιώργος Ροντογιάννης έφυγαν ξαφνικά από τη ζωή. Ο Πώργος κι ο Θωμάς, ο Θωμάς κι ο Γιώργος, που ακτινοβολούσαν σα διαμάντια στη ζωή τους και τίμησαν τη γενέθλια γη όσο ελάχιστοι, λάμπουνε πλέον αστέρια πλέον στο λευκαδίτικο ουρανό.

Πρόεδρος	Αθανάσιος Μελάς
Αντιπρόεδρος	Άγγελος Χόρτης
Γενική Γραμματέας	Μιράντα Κουνιάκη - Κορδελλίδου
Ταμίας	Δημήτριος Σκλαβενίτης
Ειδικός Γραμματέας	Χρίστος Σολδάτος
Έφορος	Σωκράτης Κακλαμάνης
Μέλη	Γρηγόριος Χρυσικός, Αντώνιος Σολδάτος, Άγγελος Κακλαμάνης.

Στο νέο Δ. Σ. ευχόμαστε από καρδιάς καλή δύναμη και καλή επιτυχία στο ωραίο και επίπονο έργο τους.

ΤΑ ΧΟΡΤΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Από την οικονομία της αυτάρκειας στην οικονομία της αγοράς

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ τα καλοκαίρια, ανεβαίνοντας στα κτήματα που αναρριχώνται, θαρρείς, στην ανατολική πλευρά του χωριού μας, το βλέμμα μου αγκαλιάζει τον οικισμένο χώρο και οι αναμνήσεις από το παρελθόν μου φέρνουν στο νου μια διαφορετική εικόνα, την εικόνα του χωριού της πρώτης δεκαετίας μετά τον πόλεμο, με αρκετές διαφορές τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον. Ήταν μια άλλη εποχή που θα προσπαθήσω, όσο είναι βέβαια δυνατόν, να την αναπαραστήσω με το λόγο.

Σε ό,τι αφορά τον οικιστικό ιστό του χωριού, υπάρχουν ευδιάκριτες και ευεξήγητες διαφορές. Πολλά σπίτια δηλαδή, ψηλά στο ανατολικό άκρο του χωριού, έχουν εγκαταλειφθεί, κυρίως λόγω της καταστροφής τους από τους σεισμούς του 1948 και του 1953, και ο οικισμένος χώρος μετατοπίστηκε δυτικά, κοντά στον οδικό άξονα που συνδέει το χωριό με τη Λευκάδα και τη Βασιλική. Τα σπίτια κάτω από τον οδικό αυτόν άξονα και τα περισσότερα πάνω και δίπλα σε αυτόν δεν υπήρχαν στο παρελθόν, είναι νεότερες κατασκευές. Η δεύτερη σημαντική διαφορά αφορά την εγκατάλειψη του οικισμού των Αγίων Θεοδώρων και τη μετοίκηση των κατοίκων του κοντά στις τοποθεσίες Τζεφράτα και Βλαντάτα. Πρέπει, βέβαια, να σημειωθεί και το γεγονός ότι αρκετές οικογένειες, όχι μόνο από τους Αγίους Θεοδώρους, έχουν μεταναστεύσει. Μια άλλη σημαντική διαφορά από αυτά βλέπουμε σήμερα σπίτια. Αλλά και όσα έχουν μείνει, εγκαταλελειμμένα, θυμίζουν απλώς σε μας τους παλιότερους που έχουμε εμπειρία από την αγροτική ζωή, παλιές ξεχασμένες εποχές, όταν το χωριό έσφυζε από ζωή και δράση. Γιατί ο γεωργικός και κτηνοτροφικός τομέας αποτελούσαν τότε την παραγωγική βάση του χωριού και οι άνθρωποι επιδίωκαν, όσο ήταν δυνατό, την αυτάρκεια, κυρίως στα βασικά είδη διατροφής, όπως ήταν το σιτάρι για την εξασφάλιση του ψωμιού, τα όσπρια και ακόμα το τυρί, το γάλα, το κρασί κ.λπ. Τον καιρό εκείνο, λοιπόν, τον Ιούνιο και τον Ιούλιο έβλεπε κανείς ζώα φορτωμένα με σιτάρι και όσπρια να κατευθύνονται, από όλα τα σημεία όπου υπήρχαν κτήματα, στα αλώνια, στα οποία σιγά – σιγά υψώνονταν οι θημωνιές με τα χρυσοκίτρινα στάχυα, πραγματικό χρυσάφι για τους γεωργούς, που έβλεπαν τους κόλλυβες ολόκληρης χρονιάς να δικαιώνονται. Ακολουθούσε το αλώνισμα, πραγματικό πανηγύρι, με τα άλογα να σέρνουν τις σβάρνες πάνω στο παχύ στρώμα του σιταριού και ύστερα το ανέμισημα, στο τέλος του οποίου οι σωροί του σιταριού, καμάρι για τους νοικοκυραίους, φορτωνόνταν για να μεταφερθούν στα κατώγια των σπιτιών. Ίδια ήταν η ατμόσφαιρα και την εποχή του τρύγου. Το χωριό ολόκληρο, μικροί – μεγάλοι, άνδρες-γυναίκες, σε γενική κινητοποίηση. Άλλοι να τρυγούν, άλλοι να κουβαλούν τα σταφύλια, από τα οποία ένα μεγάλο μέρος κατέληγε για πώληση στον αγροτικό συνεταιρισμό του νησιού (ΤΑΟΛ) και ένα άλλο μέρος, το καλύτερο ποιότητα, στις αλώνες των σπιτιών, όπου τα πατητήρια ήταν έτοιμα, το ίδιο και τα βαγένια στο κατώι. Η πιο σκληρή εργασία, βέβαια, ήταν η σπορά που γινόταν πολλές φορές κάτω από δύσκολες συνθήκες (βροχή, αέρας, «βαριά» από τη βροχόπτωση χωράφια, όπου ζώα και αλέτρι βάλτωναν κ.λπ.). Εκτός από την καλλιέργεια των χωραφιών και των αμπελιών, το χωριό διέθετε και κτηνοτροφία. Τα κοπάδια δεν ήταν βέβαια πολλά, αλλά δεν υπήρχε ούτε μια οικογένεια που να μην έχει 2, 3 ή και περισσότερα οικόσιτα ζώα (γίδες ή προβάτινες) για το γάλα και το τυρί της οικογένειας. Την επιβίωση και τη βοσκή των ζώων αυτών είχαν συνήθως οι πιο ηλικιωμένοι που είχαν αποσυρθεί από τις γεωργικές εργασίες ή τα παιδιά, όταν δεν είχαν σχολείο. Σε όλες αυτές τις δραστηριότητες που έχουμε περιγράψει συμμετείχαν, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, και οι γυναίκες, οι οποίες επιπροσθέτως είχαν και την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη των εργασιών του σπιτιού. Τις έβλεπες να συμμετέχουν στο θερισμό, το αλώνισμα, τον τρύγο, ακόμα και στη σπορά, ενώ το βοτάνισμα (ξερίζωμα των επιβλαβών χόρτων από τα σπαρμένα χωράφια) ήταν επίσης δική της ευθύνη. Παράλληλα έκοβαν και κουβαλούσαν ξύλα για το φούρνο, ζύμωσαν, έψηναν το ψωμί, έπλεναν και μπάλωναν τα ρούχα της οικογένειας, ύφαιναν στον αργαλειό, ετοιμάζαν το καθημερινό φαγητό, καθάριζαν το σπίτι, φρόντιζαν για το άρμεγμα των ζώων κ.λπ. Ήταν οι αφανείς ηρωίδες της οικογένειας και της κοινωνίας, με το πνεύμα της προσφοράς και της θυσίας ενσωματωμένο, θα έλεγε κανείς, στο DNA τους. Πού έβρισκαν, αλήθεια, αυτή τη δύναμη και την αντοχή από το χάρμα μέχρι τα μεσάνυχτα; Ήταν, πιστεύω, η άδολη και χωρίς ανταλλάγματα αγάπη κυρίως στα παιδιά αλλά και την υπόλοιπη οικογένειά τους. Αυτή τους η αγάπη ήταν η γλυκιά αύρα που δρόσιζε και γαλήνευε τη ζωή μας σε εποχές δύσκολες. Και σήμερα που γράφω, μεγάλος πια, πιστεύω πως αυτή η αγάπη των μανάδων μας δεν χάθηκε, αλλά ακόμα και από το κατώφλι της άλλης ζωής μάς νοιάζονται και μας προστατεύουν.

Στην οικονομία επιδίωξης της αυτάρκειας που έχουμε περιγράψει ήταν προσαρμοσμένος ο εξοπλισμός και τα παρελκόμενα της κατοικίας. Έτσι ένα τυπικό σπίτι της εποχής είχε στο κατώι τον μπλοκό για την αποθήκευση του άχυρου και του σασού για τα ζώα, καθώς και τα βαρέλια για το κρασί, τις

καπάσες για το λάδι, το κασόνι για την αποθήκευση του σιταριού, τσουβάλια με τα όσπρια, βαρέλες για τυρί, αν αυτό παρασκευαζόταν σε σημαντικές ποσότητες. Δίπλα υπήρχε ο φούρνος για το ψήσιμο του ψωμιού, ενώ, αν το κατώι δεν επαρκούσε για τα ζώα και το άχυρο, υπήρχε ξεχωριστός στάβλος κοντά στο σπίτι. Υπήρχε ακόμα διαμορφωμένος χώρος για κοτέτσι. Σήμερα, ωστόσο, η κατάσταση έχει αλλάξει. Οι κάτοικοι του χωριού μας, όπως και των άλλων χωριών, εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από την αγορά και το χωριό από την οικονομία της αυτάρκειας έχει περάσει πια στην οικονομία της αγοράς. Πράγματι, οι κάτοικοι αγοράζουν το ψωμί από τον φούρναρη, το κρέας από τον χασάπη, το τυρί, το γάλα και τα αυγά οι περισσότεροι από το Super Market. Οι φούρνοι, αν υπάρχουν, είναι πια μουσειακά κτίσματα, όπως μουσειακά είδη είναι τα βαγένια, οι καπάσες, τα κασόνια κ.λπ. Τα σπίτια λειτουργούν με τις καινούργιες προδιαγραφές που απαιτεί η σύγχρονη ζωή (ηλεκτρικές κουζίνες, πλυντήρια, ψυγεία κ.λπ.). Είναι φανερό ότι η συρρίκνωση της παραδοσιακής παραγωγικής βάσης κάνει τους ανθρωπογενείς περισσότερο ευάλωτους στην κρίση που μας ταλανίζει, ενώ και το άρωμα της παλιάς ζωής έχει χαθεί.

Σε ό,τι αφορά το ανθρωπογενές περιβάλλον, η διαφορά είναι τεράστια. Ο πληθυσμός του χωριού έχει μειωθεί δραματικά, λόγω της μετοίκησης πολλών σε αστικές περιοχές, καθώς ο προσανατολισμός της οικονομίας της χώρας, κυρίως στον τομέα της παροχής υπηρεσιών (τουρισμός κ.λπ.), η ανάγκη της πρόσβασης των παιδιών τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και η προοπτική μιας πιο άνετης ζωής τους ώθησε σ' αυτό. Αν προσθέσουμε και την εξωτερική μετανάστευση, καθώς και την υπογεννητικότητα των λίγων νέων που παρέμειναν στις προγονικές εστίες, το γεγονός εξηγείται πλήρως. Ενώ, λοιπόν, πριν από 50-60 χρόνια το χωριό και τα κτήματα έσφυζαν από ζωή και νιάτα, σήμερα η εικόνα είναι διαμετρικά αντίθετη, ιδιαίτερα τους μήνες του Φθινοπώρου, του Χειμώνα και της Άνοιξης, που έχει κανείς την αίσθηση της ερημιάς και της εγκατάλειψης, όταν το επισκέπτεται.

Από την εποχή της δημογραφικής (πληθυσμιακής) ακμής του χωριού οι μήνες είναι καταϊσθητικές και ανεξίτηλες. Παιδιά να εμψυχώνουν με τις φωνές και τα παιχνίδια τους το τοπίο, γυναίκες και άντρες να πηγαίνουν ή να γυρίζουν από τους κήπους και τα χωράφια, με τον κάματο ζωγραφισμένο στα πρόσωπά τους, ζώα να βελάζουν, να μουκανίζουν, να γαυγίζουν, να κακαρίζουν ... Όλα αυτά, εικόνες και ήχοι συνταίριασμένα, ήταν η ζωή που έσφυζε και ξεπηδούσε ρωμαλέα από τα σπίτια, τους δρόμους, τους κήπους, τα χωράφια και τα αμπέλια, τα ισόγεια, τις πλαγιές, τα βουνά και τα λαγκάδια, μια ζωή με τα βάζανα, τις χαρές και τις λύπες της, ζωή αληθινή και γνήσια, της οποίας όλοι ήμαστε κοινωνοί. Έντονος και ηχοί συνταίριασμένα, ήταν η ζωή που έσφυζε και ξεπηδούσε ρωμαλέα από τα σπίτια, τους δρόμους, τους κήπους, τα χωράφια και τα αμπέλια, τα ισόγεια, τις πλαγιές, τα βουνά και τα λαγκάδια, μια ζωή με τα βάζανα, τις χαρές και τις λύπες της, ζωή αληθινή και γνήσια, της οποίας όλοι ήμαστε κοινωνοί. Έντονος και ηχοί συνταίριασμένα, ήταν η ζωή που έσφυζε και ξεπηδούσε ρωμαλέα από τα σπίτια, τους δρόμους, τους κήπους, τα χωράφια και τα αμπέλια, τα ισόγεια, τις πλαγιές, τα βουνά και τα λαγκάδια, μια ζωή με τα βάζανα, τις χαρές και τις λύπες της, ζωή αληθινή και γνήσια, της οποίας όλοι ήμαστε κοινωνοί. Έντονος και ηχοί συνταίριασμένα, ήταν η ζωή που έσφυζε και ξεπηδούσε ρωμαλέα από τα σπίτια, τους δρόμους, τους κήπους, τα χωράφια και τα αμπέλια, τα ισόγεια, τις πλαγιές, τα βουνά και τα λαγκάδια, μια ζωή με τα βάζανα, τις χαρές και τις λύπες της, ζωή αληθινή και γνήσια, της οποίας όλοι ήμαστε κοινωνοί.

Είναι τόσο έντονος ο αναμνήσεις, ώστε πολλές φορές νιώθω σαν να έχει ακινητοποιηθεί ο χρόνος στο παρελθόν. Άλλωστε η ζωή για μας τους μεγάλους σε ηλικία δεν είναι παρά μήνες, ενώ για τους νέους όνειρα.

1: Ερείπια απ' την ερειπωμένη συνοικία «Καβαλάρης» του χωριού μας. Και φοβάμαι ακόμη των χειρών μου το άγγιγμα στις πέτρες τούτες μην επιτείνει τη φθορά, μην επισπεύδει των ερειπίων την ερείπωση, Άθως Δημουλάς (Από το «Αναερείπωση» της Κικής Δημουλά).
2: Χορτάτα 2013. Ο φούρνος του τίμιου ιδρώτα για τον άρτο τον επιούσιο, παροπλισμένος.

«Το λέει» ή «δεν το λέει»;

■ Του ΕΚΤΟΡΑ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΜΠΑΚΑΛΙΚΟ - καφενείο στεγαζόταν σε ένα παλιό ισόγειο χαμηλό σπίτι με μέτωπο προς τη δύση και με ενιαίο τον εσωτερικό του χώρο, για να εξυπηρετεί τις βασικές λειτουργίες του, αφού ήταν ο χώρος του καφενείου και ταυτόχρονα χώρος εμπορικής συναλλαγής. Η πόρτα του ήταν σιδερένια με αραϊά κάγκελα, ενώ υπήρχε κι ένα παραθύρι, που έβλεπε στον στρωμένο με χοντρό χαλίκι αμαξιτό επαρχιακό δρόμο. Ο εξοπλισμός του εσωτερικού χώρου ήταν στοιχειώδης. Μερικά ράφια από σανίδες, ο πάγκος με το πέζο και τα σταθμά (οκά, μισή οκά, τέταρτο, δράμια), ένα μεγάλο τραπέζι και δυο μικρά και μερικές καρέκλες. Στα ράφια έβλεπε κανείς από μακαρούνια και νιόκο ως κασέτες με σπύρτα, πετρώλαδο, κλωνές, βαφές, ξεροσαρδέλες, μερικές σάκινες, με το λαβούτο σ' εκείνη με το ρύζι, το μπρίκι, το πετρογκάζ... Ένα σύνολο ετερόκλητων πολύχρωμων πραγμάτων με ποικίλες μυρουδιές, όπου κυριαρχούσαν οι μυρουδιές του τυριού και του ρέγγου. Τασάκια και λοιπά είδη ... πολυτελείας δεν υπήρχαν. Οι υπόλοιποι τοίχοι ήταν σχεδόν γυμνοί, με κάποιους πεσμένους στο σαλιτζο σοβάδες. Μόνο στον απέναντι απ' τα ράφια τοίχο κρεμόταν μια αφίσα με δύο παραστάσεις: στα δεξιά «Ο πωλών τοις μετρητοίς», ντυμένος στην τρίχα και με τα «δεκαοκτώ του» σε ένα περιβάλλον - υπερπαραγωγή, και στα αριστερά «Ο πωλών επί πιστώσει», σύννου και κατηφής σε ένα παρακμιακό περιβάλλον (Η αφίσα για τη διακοκτονία είναι μεταγενέστερη).

Πέρα ακούεται η φωνή κάποιου χωριανού να βρίζει τη γαιδούρα του: «Χα, ορή! Απάνου, διάολε! Στραβωμάρα έχεις;». Στο βάθος, λαγοκοιμάται ακουμπισμένος στο τραπέζι, όπου πριν από λίγο επαίζαν προφέρα, ο μπάμπια Κλεψύδρας, γκρίζος με τα λεριά σκουτιά και τα ψαρά μαλλιά του. Στο διπλανό τραπεζάκι παίζονε πικέτο, όπως σχεδόν κάθε μέρα, ο γερο-Άλφα με το γερο-Βήτα. Ο γερο-Άλφα εκέρδαινε σταθερά δύο λουκούμια τη μέρα, κι ακόμα δεν επλήρωνε ποτέ καφέ. Ο Βήτα δε θυμάμαι να κέρδεσε ποτέ του. Ο συμπαίκτης του ήτανε αυτό που λένε «φίδι κολοβό». Αν μάλιστα εύρισκε κατάλληλη παρέα, έπαιζε και προφέρα, όχι όμως καπλί. Εμάντευε - ήξερε σε ποιες χαρτωσές θα αγόραζε. Λένε, μάλιστα, πως δεν υπήρξε παρτίδα στην οποία να μην έβαλε άνθρωπο «μέσα» ή «σολαρία». Έπρεπε να γυρίσουνε τ' απάνου κάτω, για να χάσει στην προφέρα. Στο ίδιο τραπεζάκι επαίζαν «ρώμ» κάθε Κυριακή απόγιομα ο μπάμπια Πόφλης με το μπάμπια Κανίμα απ' το Μανάσπ, σε έναν τιτάνιο αγώνα προσωπικής αξιοπρέπειας (τα ντέρμπι Ολυμπιακού - Παναθηναϊκού χωριούν μπροστά στη συγκεκριμένη τιτανομαχία), με σχολιαστή τον μπάμπια Αναστάση, τον πιο καυστικό σχολιαστή του χωριού. Έξω απ' το καφενείο, στο κοίλωμα ενός βράχου υπήρχε το υπαίθριο ουρητήριο για τους θαμώνες του καφενείου.

Το πρωινό είναι βροχερό. Στο μαγαζί επικρατεί απραξία κι ακούγονται μόνο οι χαρτοπαικτικοί όροι και το μέτρημα των πόντων στο πικέτο. Την ψυχία σπάει η θεια «Μαύρα» που μπαίνει μέσα μπουρμπουλωμένη και φουριόζα, με νια μποτίλια στο 'να χέρι και με το παιδάκι της στο άλλο, μουμουρίζοντας για την κακή της μοίρα που την κατατρέχει.

- Καλιώρα.

- Καλώς τη σ'μπεθέρα (μια μακρινή συγγένεια εξ αγχιστείας είχανε), τι γένεσαι;

- Τι να γένω, σ'μπέθερε, άστα, χάλια. Η γίδα μου είν' άρρωστη και σκιάζομαι μην απορρίξει και χάσω και το κασίκι, γιατί είν' αγκαστρωμένη. Να δώκει ο Θεός κι η Αι- Κατερίνη να μη 'χασω τη γίδα και τότενες τι θ' απογένω η δόλια; Τέλος πάντων. Βάλε μου 5 καρτεζίνια λάδι (= λίγο περισσότερο από μισό λίτρο), γιατί δε μ'μεινε ούτε στάλα.

- Εγίνηκε.

Ο μπακάλης πάει να γιομίσει τη μποτίλια.

- Πάρε δα την τάρα πρώτα.

- Ξέρω. Είναι 100 δράμια.

- Για βάλο να ιδούμε.

- Ιδές κι εσύ.

- Γλέι'ς; Είναι λίου παραπάνου.

- Σκάρσα είναι.

- Μη με κατιφρονάς τη δόλια, ορέ συμπέθερε. Για ιδές το πέζο.

(Ο μαγαζάτορας πιάνει με τ' ακροδάχτυλά του το σημείο ισορροπίας της ζυγαριάς)

- Το λέει, σ'μπεθέρα.

- Δεν το λέει.

(Προσθέτει πέντε δράμια ακόμα στο πέζο)

- Τώρα όμως το λέει.

- Δεν το λέει ακόμα.

- Άντε, θα σου το βάλω μπόλικο.

(Παίρνει το μπουκάλι και βάνει με την πίντα λάδι από ένα βαρέλι, επιστρέφει, το ζυγίζει και το βγάζει τριακόσια δράμια)

- Μη ζυγιάζεις σκάρτα, μωρέ αθεόφοβε!

- Δε ζυγιάζω σκάρτα, μωρή συμπεθέρα! Έντο, ε. Τρακόσα δράμια, μείον η τάρα μένουνε διακόσα πέντε. Μα δεν είπαμε εκατό σκάρσα την τάρα;

- Για στάκα, ορέ συμπέθερε. Ζύγιασέ το πάλε, κιαπέ γλέπομε το λογαριασμό.

- Άντε διακόσα ενενήντα μείον η τάρα, διακόσα για τη συμπεθέρα.

- Μην το κάνεις εφτό, μωρ' αθεόφοβε. Δε λέει τόσο.

- Καλά, ορή συμπεθέρα, χαλάλι σου. Εκατόν ενενήντα νέτο, για να μη στενοχωριέσαι.

- Μωρ' εκείο που σου λέω εγώ ν' ακούσεις, γιατί έτσι σκάρσα θα ζυγιάσουνε και την ψυχή σου.

(Ο μαγαζάτορας, αφού αποσύρει το ντενεκεδάκι απ' το πέζο, βάνει μερικές σταγόνες λάδι ακόμα).

- Κι ετούτο από μένανε, για να μην έχεις παράπονο.

- Τέλος πάντων. Γράψτο.

- Μαζώνονται πολλά, σ'μπεθέρα, αλλά εντάξει. Έλα δω, ορέ μικρέ, να βγάλεις κι εσύ κάτι. (Του προσφέρει ένα μικροσκοπικό αγκαθωτό ζαχαράτο. Ο μικρός κοιτάζει μια τη μάνα του και μια το ζαχαράτο, αλλά η μάνα κοιτάζει μ' ένα πέτρινο βλέμμα κατά τον Αι - Γιάννη. Λιμασμένος καθώς είναι ο μικρός, παίρνει το ζαχαράτο και εν ριπή οφθαλμού το καταβροχθίζει).

- Θέλεις τίποτ' άλλο, σ'μπεθέρα;

- Όχι, σ'μπέθερε. Θα πάου στη στραβωμάρα μου η μαυροσκοταμένη, γιατί με τρώνει η έννοια να προκάμω τσι δουλειές.

- (Απευθυνόμενη προς το παιδί) Έλα, ψ'χη μου, πάμε.

Το μπακάλικο, βέβαια, σήμερα δεν υπάρχει, «δεν το λέει». Για μένα όμως θα παραμείνει εσαεί μπακάλικο και θα «το λέει» μέσα μου όσο ζω

Μνήμη Θανάση Ραυτόπουλου

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΠΕΡΑΣΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ από ένας χρόνος από τότε που ο Θανάσης έφυγε πρόωρα για το Μεγάλο Ταξίδι και θεωρώ χρέος μου να αφιερώσω τις λίγες αυτές γραμμές για να συντηρήσω τη μνήμη του. Όχι γιατί υπήρξε φίλος μου, αλλά γιατί ήταν μια ξεχωριστή προσωπικότητα, σπάνια στους καιρούς που ζούμε.

Ο Θανάσης ήταν, χωρίς υπερβολή, ο καλύτερος της γενιάς μας. Έλαμψε ως μαθητής στο τότε Γυμνάσιο Λευκάδος και φανέρωσε εμφαντικά το αστραφτερό του πνεύμα στις εισαγωγικές εξετάσεις για τις Ανώτατες σχολές. Είχε διαγωνιστεί για την εισαγωγή του σε τρία Πανεπιστημιακά τμήματα: το Μαθηματικό, το Φυσικό και το Χημικό του Πανεπιστημίου Αθηνών (τότε οι εξετάσεις διεξάγονταν από τις Σχολές, ξεχωριστά για κάθε τμήμα). Σε όλους αυτούς τους διαγωνισμούς είχε καταλάβει την 1η ή τη 2η θέση. Το γεγονός αυτό δεν ξέρω αν και πόσοι το γνωρίζουν. Γιατί ο Θανάσης ήταν τόσο μετριοφρων και τόσο υψηλού ήθους άνθρωπος, ώστε ποτέ δεν έκανε λόγο για τον εαυτό του. Το εγώ, οι καυχσιολογίες και η υπερψία, χαρακτηριστικά πολλών, συνήθως μέτρων ή ασήμαντων ανθρώπων, ήταν άγνωστα γι' αυτόν. Και ενώ θα μπορούσε να κατακτήσει εύκολα τις κορυφές της επιστημονικής ιεραρχίας, στάθηκε μακριά από κάθε τέτοια επιδίωξη, επιλέγοντας να σταδιοδρομήσει ως καθηγητής Μέσης Εκπαίδευσης στη Λευκάδα, θέση αναντίστοιχη και πολύ κατώτερη από το τεράστιο επιστημονικό και πνευματικό του ανάστημα, την οποία όμως τίμησε όσο κανένας. Πόσο σπουδαίος ήταν στην επιστήμη την οποία θεράπευε μπορούν να το μαρτυρήσουν οι συνάδελφοί του, οι μαθητές του και η λευκαδίτικη κοινωνία. Εγώ θα αναφέρω ένα μόνο γεγονός. Όταν, πριν από πολλά χρόνια, είχα ρωτήσει έναν λαμπρό μαθητή του, διακεκριμένο καθηγητή Πανεπιστημίου σήμερα, για τις σπουδές του στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, μου είχε απαντήσει ότι το επίπεδο ήταν πολύ υψηλό, λόγω της υψηλής επιστημονικής στάθμης των καθηγητών, αλλά είχε προσθέσει: «όμως στα Μαθηματικά καθηγητή σαν τον Ραυτόπουλο δεν έχουμε».

Αντίστοιχο με το ρωμαλέο του πνεύμα ήταν και το ηθικό του ανάστημα. Οι αρχές και οι αξίες τις οποίες με τη ζωή και τη δράση του υπηρέτησε και δεν παρεξέκλινε από αυτές, ούτε στο ελάχιστο, δεν είναι συνηθισμένες στην

εποχή και την κοινωνία που ζούμε. Αυτάρκης εσωτερικά, με ευθύτητα, ειλικρίνεια, βαθύ αίσθημα του δικαίου, συνέπεια λόγων και πράξεων, πνεύμα προσφοράς και άκρα ευσυνειδησία στην επιτέλεση του έργου του, ανήκε επίσης στη σπάνια κατηγορία των ανθρώπων που αδιαφορούν για την απόκτηση αξιωμάτων και δύναμης, ενώ καθόλου δεν τον άγγιζε η πλεονεξία και η επιδίωξη του πλούτου. Όλα αυτά τα θεωρούσε μάταιοδοξίες και το απέδειξε με τον τρόπο που έζησε. Θα έλεγε κανείς ότι ερχόταν από μια άλλη κοινωνία, ιδεατή, για να διδάξει με το παράδειγμά του αρετές και αξίες λησμονημένες από τους ανθρώπους στα δισεκατο χρόνια που ζούμε. Γι' αυτό και απολάμβανε το σεβασμό και την εκτίμηση όσων είχαν την τύχη να είναι μαθητές του, αλλά και του συνόλου της λευκαδίτικης κοινωνίας. Ο σεβασμός αυτός, γνήσιος και ανυπόκριτος, αφού δεν υπέκρυπτε καμιά ιδιότητα, αποτυπώνεται στον συγκινητικό αποχαιρετισμό δυο μαθητών του που τον διάβασα σε λευκαδίτικη ηλεκτρονική εφημερίδα και είναι ο μεγαλύτερος τίτλος τιμής για τον Δάσκαλο και τον Ανθρώπο Θανάση.

Παρέμβαση του σεβασμιωτάτου μητροπολίτου μας για το τέμπλο του Αγίου Ιωάννου και πραγματοποίηση αυτοψίας από κλιμάκιο του Υπουργείου Πολιτισμού ■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ μας κ. Θεόφιλος, στο πλαίσιο των άοκνων προσπαθειών του για την αποκατάσταση και διάσωση των θρησκευτικών μνημείων της Μητροπόλεώς μας, πέτυχε από τους εκπροσώπους της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας την αποστολή ειδικού για τη μελέτη και αποκατάσταση του θαυμάσιου ξυλόγλυπτου τέμπλου του Ιερού ναού του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου του χωριού μας. Ήδη πραγματοποιήθηκε αυτοψία από την κ. Χριστίνα Σπεράντζα της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, με σκοπό την εκπόνηση μελέτης

συντήρησης του τέμπλου του ως άνω ιερού ναού και την έναρξη του στο σχεδιασμό δράσης του Υπουργείου Πολιτισμού για το έτος 2014. Στον Σεβασμιώτατο εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες και του ευχόμαστε δύναμη και υγεία, ώστε να συνεχίσει το πολυσχιδές έργο του, ει' αγαθώ της Εκκλησίας και του Χριστιανισμού πληρώματός της. Αισθανόμαστε επίσης την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε και τους αρμόδιους του ΥΠΠΟ, οι οποίοι αντιμετώπισαν με μεγάλη ευαισθησία το φλέγον αυτό ζήτημα και προσβλέπουμε σ' αυτούς για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του.

Στους όπου γης
συγχωριανούς
ευχόμαστε
ολόψυχα

**ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ**

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας

Στο πρώτο ποίημα ο ξενιτεμένος μας ποιητής Φάνης Κ. Χόρτης με ελεγειακούς τόνους αναπολεί τα παιδικά Χριστούγεννα στο χωριό, ενώ στο δεύτερο, γραμμένο στα Χορτάτα τον περασμένο Αύγουστο, το κυρίαρχο συναίσθημα είναι η χαρμολύπη.

Χριστούγεννα

Ανήμερα Χριστούγεννα, κι όπως και τα' άλλα χρόνια που'χω περάσει μια ζωή ολόκληρη στα ξένα νοσταλγικά με την καρδιά και με το νου θυμάμαι, τα περασμένα, τις γιορτές κι ανάθελα δακρύζω όταν σαν χτες στη θύμηση και πάλι τ' αντικρίζω να ορθώνονται ολοζώντανα μπροστά μου λες και να'μαι παιδάκι που ξανάζισα χαρούμενα καθένα στην κόλαση της μοναξιάς, της ξενιτιάς τα χιόνια.

Όσο κι αν λείπω μακριά, πώς θα'ταν να ξεκάσω Μέρες Καλές που πέρασα στο σπίτι μας αντάμα, στη θαλπωρή αστείρευτης αγάπης και φροντίδας από γονιούς που πάλευαν καρτερικά στη ζήση, μπόνορα από το χάρμα και πέρ' από τη δύση, κρατώντας έτσι ζωντανή τη σπίθα της ελπίδας πως θα'ρθουν μέρες πιο καλές, χαρούμενες που τάμα κι εγώ τους έκαμα του γυρισμού μαζί τους να περάσω.

Αλλιώς η μοίρα τ'έθελε, και τώρα μου'χει μείνει βαθύς καύμός, παράπονο, μέρα και νύχτα λύπη. Κι όμως κι εγώ σαν έρχονται Χριστούγεννα θυμάμαι ακόμα πως με τι χαρά περίμενα να φέξει, είτε με ήλιο λαμπερό ή σύννεφο να βρέξει, όλοι μαζί εωθινά στην εκκλησιά να πάμε ντυμένοι με τα γιορτινά «καλά» μας κι ως μας λείπει το λούσο για ν' ακούσουμε το «επί γης ειρήνη».

Κι ύστερα πάλι σπίτι μας γυρίζοντας να βρούμε της Μάνας τα Χριστόψωμα, τις βλάχες, τα κουλούρια με του Χριστού τη γέννηση στη μέση σφραγισμένα, κι ό,τι καλούδι της γιορτής στο φτωχικό μας λάχει. Όλα σερνά τα σκέφτομαι κι ό,τι και πλούτη να'χει τούτος ο κόσμος σήμερα είναι μαγαρισμένα όλα πια βεβηλωθήκαν στου υλισμού τη φούρια, τόσο που και Χριστούγεννα σαν άπιστοι να ζούμε! Κι είναι γι' αυτό που μοναχός νοσταλγικά πια τώρα στα παιδικά Χριστούγεννα γυρίζοντας μαράζι, κατάκαρδα ανιάτο σαν του χειμώνα μπόρα η θύμηση τα σωθικά πιο λαίμαργα σπαράζει!

Κι όμως κι ακόμα τότενες, ευλογημένη ώρα, ένα πικρό χαμόγελο στα χείλη μου χαράζει.
Θεοφάνης Κ. Χόρτης, 15 /11/2012
St. Cloud, Mn. USA.

Too soon Again To Part

After so many years passed
in hopes of my return
back home again, my yearn
fully fulfilled, at last,

today, I stand gazing across
this tiny piece of earth
that gave me live at birth,
through grateful, at the throes

of mixed emotions, joy and pain,
so blessed, yet bereft
of most, so little left
of all I knew and still retain

in memories etched in my heart
and all too soon again to part!
Θεοφάνης Κ. Χόρτης, 15-8-2013,
Hortata, Lefkas, Greece.

Πολύ νωρίς για να πω αντίο

Μετά από τόσα χρόνια που πέρασα
Με την ελπίδα του γυρισμού
Στην πατρίδα, ο πόθος μου
Εκπληρώνεται, επιτέλους.

Σήμερα μένω να ατενίζω με ευγνωμοσύνη
Τούτο το μικρό κομμάτι γης
Που μου χάρισε ζωή μετά τη γέννησή μου,
Μέσα στη δίνη των ανάμικτων συναισθημάτων,

Της χαράς και του πόνου,
Σ' έναν τόπο τόσο ευλογημένο,
Που ωστόσο του έχουν απομείνει ελάχιστα
Από όλα όσα γνώριζα και διατηρώ στη μνήμη μου,

Αναμνήσεις που είναι χαραγμένες στην καρδιά μου
Κι είναι πάλι πολύ νωρίς να αποχωριστώ!
Θεοφάνης Κ. Χόρτης, 15-8-2013,
Μετάφραση: Γεωργία Ευστρ. Αποστολάκη

Η σελίδα της Χορτιώτισσας

Το δημοτικό μας τραγούδι με την καθαρία φωνή της Χορτιώτισσας

Δια στόματος Αντρίνας Π. Χόρτη

Η δημοτική ποίηση αποτελεί την πολυτιμότερη εκδήλωση του λαϊκού πολιτισμού, γιατί σ' αυτήν καθρεφτίζεται με μεγάλη σαφήνεια και διαύγεια η λαϊκή ψυχή. Στη λαϊκή αυτή ποίηση εκφράζονται όλα εκείνα τα συναισθήματα που συγκινούν βαθιά τον άνθρωπο και αναφέρονται σε όλες τις σπουδαίες περιστάσεις της ανθρώπινης ζωής. Σε μια ιδιαίτερη όψη αυτής της πραγματικότητας αναφέρεται και το παρακάτω στικουόργημα, που έχει όλα τα τυπικά γνωρίσματα του δημοτικού τραγουδιού: παρατακτική σύνταξη, ευθύ λόγο, χρήση της προσωπικής αντωνυμίας πρώτου και δεύτερου προσώπου, διάλογο. Το ποίημα παρουσιάζει την εξής ιδιαιτερότητα: Μας το μετέφερε η έκουσα μνήμη ελέφαντα Αντρίνα, όπως το άκουσε από ξενιτεμένους συγγενείς της σε πρόσφατη επίσκεψή της στην Αυστραλία. Πρόκειται, επομένως, για ένα νοσταλγικό τραγούδι της ξενιτιάς από ξενιτεμένους.

Αντρίνα: Εκαθόντανε δυο φίλοι και συζητάνε τα περασμένα. Κι είπε ο ένας:
Άμα θυμάμαι τα παλιά τα μάτια μου δακρύζουν
Παλιά μου χρόνια και χαρά αλήθεια πόσο αξίζουν!
Η μάνα με συμβούλευε κι εγώ της απαντούσα
Με χίλια δυο μικρόλογα τα βράδια ξενυχτούσα
Σπατάλησα τη νιότη μου, έχασα τη χαρά μου

Και η ελπίδα πέταξε κι αυτή από κοντά μου.
Μα τι τα θέλεις, φίλε μου, αν το νερό στερέψει
Τότε αχόρταγα κανείς αυτό θε να γυρέψει.

Σχόλιο της Αντρίνας: «Όταν στερεύει το πηγάδι, τότε εννοεί κανείς την αξία του νερού. Γιατί από στην τόση κλωρωσά θα νέρτει και καμιά ξέρα».

Χορτιώτικη κουζίνα

Φακή Χορτάτων: Φάγε και ευφραίνου

Αφού καθαρίσουμε τη φακή από ξένα σώματα, την πλένουμε και τη βάζουμε να θράσει λίγο και πετάμε το πρώτο νερό. Έπειτα βάζουμε εκ νέου νερό και 5-6 λουβιά (σκελίδες) σκόρδο και τη θράζουμε σε σιγαλή φωτιά. Προς το τέλος ρίχνουμε αλάτι και όταν έχει πει όλο σκεδόν το νερό της, προσθέτουμε λάδι και τη γυρίζουμε σε πιο καμνή θερμοκρασία για πέντε λεπτά, ανακατεύοντάς την. Μετά ρίχνουμε λίγο ζεστό

νερό, για να πάρει ένα μπουρμπουλο και είναι έτοιμη. Ακολουθεί το «κένωμα» στο πιάτο, όπου ρίχνουμε λίγο ωμό λαδάκι, και ... «φάτε, πιάτε, μωρ' αδέρφια». Οι παλιόι συνοδεύανε τη φακή με ξερό κρεμμύδι, απ' τους κήπους της Παναγιάς ή του Βασιλικού.

Κοινωνικά

Γεννήσεις:

Η Σταυρούλα Βουκελάτου του Άγγελου και ο σύζυγος της Παναγιώτης Στασινόπουλος απέκτησαν το δεύτερο κοριτσάκι τους, στις 6.7.2013. Στους ευτυχείς γονείς και τους οικείους τους ευχόμαστε να τους ζήσει.

Βαπτίσεις:

Το ζεύγος Παναγιώτη και Ειρήνης Χατζηχριστοφί, βάφτισαν το αγοράκι τους, εγγονό της Ελένης Μπουσίου - Βερυκίου, την 1η Σεπτεμβρίου 2013 στη Μυρτιδιώτισσα Νέου Φαλήρου και του έδωσαν το όνομα Χρήστος. Στους ευτυχείς γονείς και τους οικείους τους ευχόμαστε «καλοφώτιστο».

Θάνατοι:

Ο Νικόλαος Αν. Χόρτης, έφυγε από τη ζωή στις 9 Νοεμβρίου σε ηλικία 64 ετών, χτυπημένος από την επάρατη νόσο και ετάφη στα Χορτάτα. Ο Θεόδωρος Βουκελάτος (Καλομοίρης) απ' το Νικολή, σύζυγος της Μαρίας Στ. Χόρτη, έφυγε απ' τη ζωή μετά από μακρόχρονη ασθένεια τον περασμένο Σεπτέμβριο σε ηλικία 82 ετών και ετάφη στο Νικολή. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Για το Νίκο Αναστασίου Χόρτη: *Ώς χαρίεν ἔστ' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾗ*

Η Μνήμη βαδίζει επάνω απ' την άβυσσο σαν υπνωτισμένη μπλεγμένη στ' αδιόρατα χέρια μιας αδυσώπητης Μαύρης Αράχνης και με τα γιγάντια τα μάτια της στραμμένα στην Αχερουσία βλέπει του Νίκου τη μορφή στο μελανό νερό τής δίχως πάτο λίμνης

Νύχτα δείχνει η γλώσσα της καμπάνας τ' Αι - Γιαννιού κι ας είναι μεσημέρι, ενώ άλλες γλώσσες πύρινες φιδιών υψώνονται στο στόμιο του Άδη. Μα η Μνήμη ξέρει ν' ακροβατεί στην κόψη απ' του Αρχάγγελου το ξίφος και δε λογιάζει Χρόνο, πετάγεται απ' το τώρα στο τότε στο Πι και Φι

Φέρνει μπροστά της τον Νίκο μαθητούδι να κληγάει τον Παράδεισο, να κουβαλάει ένα καλάθι από χαμόγελα - σήμα κατατεθέν του στη ζωή, κι ένα τεράστιο κοφίνι με καλούδια και όλες τις καλές πραμάτιες, πραμάτιες που κάθε μάνα εύχεται για το παιδί της να'χει.

Για τα προικιά αυτά αγάπησαν το φίλο μας Χορτάτα και Λευκάδα Κι οι ασθενείς από το ΚΑΤ, είτε γνωστοί είτε άγνωστοι, κι όσοι είχαν ανάγκη βρισκαν πάντοτε σ' αυτόν τον καλό Σαμαρείτη ευαισθησία κι ανθρωπιά τέτοιας μορφής, που έφτανε και περίσσευε να κοινωνήσουν όλοι

Μα τ' ακριβά του μάτια έδυσαν κι έπεσε στην ατμόσφαιρα ρίγος και παγωνιά Κι η Μνήμη σαστισμένη περιπλανιέται σ' αγαπημένα του πρόσωπα, στη Μάνα, τον Πατέρα, την Τούλα, την Έρση, το Μάριο, τον Πολυχρόνη, το Γιάννη, το Φάνη, τον Ντίνο, το Σοφοκλή ...

*Στο εξής η Μνήμη θα πορεύεται με πόδι πελιδνό.
Έκτορας Γ. Χόρτης*

Επήραμε το γράμμα σας

Από τη Ζωή Βουκελάτου για τον πατέρα της Θεοδωρή Βουκελάτο, που πρόσφατα έφυγε από κοντά μας

Πάντα νομίζουμε πως έχουμε όλο τον χρόνο μπροστά μας. Δεν θέλουμε να δεχτούμε πως ο πατέρας μας είναι και αυτός ένας άνθρωπος που θα έρθει η σειρά του να «φύγει». Αυτή η ώρα ήρθε και για τον δικό μας πατέρα. Κάθε μέρα που περνάει μας λείπει και πιο πολύ. Είναι σαν να έχει φύγει ένα κομμάτι του εαυτού μας.

Πατέρα μου !!! Θέλω τόσα να σου πω, θέλω τόσα να σου γράψω και δεν ξέρω από πού να αρχίσω. Ήσουν ένας άνθρωπος που πάντα σκεφτόσουν τον διπλανό σου. Αγαπημένο μου Πατέρα, όταν βρισκόσουν στο νοσοκομείο πέρασε τόσος και τόσος κόσμος να σε δει να σε χαιρετήσει. Όλοι τους πατέρα, μηδενός εξαιρουμένου, είχαν να μου διηγηθούν μια δύσκολη στιγμή στη ζωή τους, στην οποία εσύ ήσουν πάντα εκεί, δίπλα τους. Ιστορίες που άλλες τις ήξερα και άλλες όχι. Κάποιος είπε όταν έφυγες από κοντά μας: «Ο Καλομοίρης ήταν μια ιστορία για τον τόπο, ένας ξεχωριστός άνθρωπος». Όλοι είχαν ένα καλό λόγο για σένα. Εγώ, Πατέρα, δε θα σταθώ σε αυτά. Θέλω να σου πω πόσο τυχεροί είμαστε και εγώ και ο Στάθης που σε είχαμε πατέρα. Πόσο περήφανοι είμαστε για σένα. Πόσο υπέροχος Πατέρας

ήσουν. Δεν θυμάμαι ποτέ να μας στενοχώρησες για κάτι. Ήσουν πάντα πολύ μπροστά σε όλα, αλλά και στην ανατροφή μας. Είχες πάντα το δικό σου μοναδικό τρόπο να μας δείχνεις το σωστό και το δίκαιο. Ήσουν πάντα δίπλα μας και στις καλές στιγμές, μας και στις δύσκολες. Παίρναμε δύναμη από την παρουσία σου. Μόνο τώρα, Πατέρα, μας στενοχώρησες που έφυγες από κοντά μας. Μας λείπεις... Σ' αγαπάμε πολύ και δεν θα σε ξεχάσουμε ΠΟΤΕ. Καλό ταξίδι και καλό παράδεισο, αγαπημένο μας.

Από τη Σύνταξη: Είναι πανθομολογούμενο ότι ο αείμνηστος Θεοδωρής Βουκελάτος υπήρξε ένας υπέροχος άνθρωπος, ιδιαίτερα αγαπητός σε όλο το Διαμπλιάνι, αλλά και μια σπουδαία προσωπικότητα που άφησε το στίγμα της απ' όπου κι αν πέρασε και ιδιαίτερα στην κοινότητα Νικολή - Μανάση, της οποίας χρημάτισε πρόεδρος επί 16 συναπτά έτη. Ας είναι ελαφρύ το κόμμα που τον σκεπάζει.

Μιχάλης Βουκελάτος: ο θυμόσοφος γεωργοκτηνοτρόφος και αυτοδίδακτος κλαρινίστας

Λυρικό ξέσπασμα:

Τι να της κάνω της καρδιάς που ναι παραπονιάρια; Φορές με κάνει και γελώ, φορές κι αναστενάζω.

Φιλοσοφική εναντίση:

Δεν σε πιάνει, δεν σε καταλαβαίνει ο κόσμος. Πρέπει να γράψεις στην απαλάμη σου: η ζωή είναι ψεύτρα, πλανεύτρα και διαβατάριχη. Δε μένει τίποτα. Έχουμε όμως δώρα εδώ, λέω καμιά φορά. Θέλει καλύτερο απ' τον ήλιο, τον αέρα, τη φύση;

Έκτορας Γ. Χόρτης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών οργανώνει εκδήλωση μνήμης για τους πρόσφατα εκλιπόντες πρόεδρό της ναύαρχο Θωμά Κατωπόδη και τον αντιπρόεδρό της γιατρό Γιώργο Ροντογιάννη στις 17 Δεκεμβρίου, ημέρα Τρίτη και ώρα 18:00, στο Πνευματικό Κέντρο του Δ. Αθηναίων.

Σημαντικές διακρίσεις σε Λευκαδίτες

Με το βραβείο του Λαογραφικού Τμήματος της Ακαδημίας Αθηνών τιμήθηκε ο συντοπίτης μας κ. Ανδρέας Λάζαρης, στην Αθήνα, την Τετάρτη 11 Σεπτεμβρίου 2013, για τη συμβολή του στη λαογραφική μελέτη και έρευνα, με αφορμή το βιβλίο του «Αναμνήσεις από τη ζωή μου» που επιμελείται και θα εκδώσει η Ακαδημία.

Ο τίτλος του επίτιμου μέλους του Βασιλικού Κολλεγίου των Μαιευτήρων-Γυναικολόγων της Μεγάλης Βρετανίας απονεμήθηκε στον καθηγητή του Ιατρικού τμήματος και Πρύτανη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Ιωάννη Μεσοίνη σε ειδική τελετή στο Λονδίνο.

Την Κυριακή, 24.11.2013, στο Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής, βραβεύθηκαν από την Ένωση Επτανήσιων Ελλάδας 13 διακεκριμένες προσωπικότητες με καταγωγή από τα Επτάνησα, μεταξύ των οποίων δύο Λευκαδίτες: ο δημοσιογράφος κ. Γιάννης Πολίτης και ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Σπύρος Φλογαίτης. Πηγή: Mylefkada.gr